

Loisto

SETLEMENTTI

Mitä on seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta ja miten se meihin vaikuttaa?

Pia Tuovinen

Seksuaaliväkivaltatyön asiantuntija

*Loisto settlementin Tyttöjen ja Poikien Talojen
seksuaaliväkivaltatyö*

Loisto

www.loistosetlementti.fi

Istanbulin ja Lanzaroten sopimukset velvoittavat

Istanbulin sopimus tuli voimaan 1.8.2014 kansainvälisesti ja suomen osalta 1.8.2015.

Sen tavoittaneena on:

- Naisiin ja perheisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy ja pois kitkeminen.
- Uhrien suojelu ja tukipalvelujen tarjoaminen väkivallan uhreille.
- Väkivallan tekijöiden saattaminen vastuuseen teoistaan
- Edistää kaikenlaisen naisiin kohdistuvan syrjinnän muotojen poistamista.
- Edistää viranomaisten ja järjestöjen yhteistyötä naisiin kohdistuvan väkivallan pois kitkemiseksi.
- Sopimus on voimassa yli 30 maassa.

Lanzaroten sopimuksen (2007) tarkoitus on:

- ehkäistä ja torjua lapseen, alle 18-vuotiaaseen, kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa ja riistoa
- suojella seksuaaliväkivallan ja riiston kohteeksi joutuneiden lapsiuhrien oikeuksia
- edistää kansallista ja kansainvälistä yhteistoimintaa lasten seksuaaliväkivaltaa ja riistoa vastaan
- Sopimus on liitetty kansalliseen toimeenpanosuunnitelmaan.

Mitä on seksuaaliväkivalta ?

- Työssämme määritelmä pitää sisällään kaikki seksuaalisen häirinnän, - kaltoinkohtelun, - riiston ja seksuaaliväkivallan muodot, joita voidaan tehdä **kasvokkain** tai **verkon välityksellä**.
- Mikä tahansa yksilön seksuaalisuutta, kehon tai mielen rajoja, itsemääräämisoikeutta ja ihmis- ja seksuaalioikeuksia rikkovaa, loukkaavaa tai satuttavaa toimintaa tai tekoja.
- Kaikenlaiset seksuaaliset teot toista kohtaan **ilman suostumusta**.
- Ei ole ulkopuolisen tai esim. rikoslain mukaan määriteltävissä.
- Kokemus voi olla väkivaltainen ja vahingollinen riippumatta tekijän tarkoitusperistä.
- Seksuaaliväkivalta erityisen haavoittavaa, jos tekijä tuttu tai läheinen omasta turvapiiristä.

Mitä on seksuaaliväkivalta ?

Se on esimerkiksi:

- Seksuaalisesti virittyneen ilmapiirin luomista. Seksuaalisesti virittyntä vihjailua, kuvien lähettämistä näyttämistä tai pyytämistä ilman lupaa.
- Kehoa, pukeutumista tai yksityiselämää kommentoivaa puhetta tai kysymyksiä, jotka verhotaan kehuiksi, mutta ovat lapselle sanottuna houkuttelua aikuisen maailmaan.
- Seksuaalista ehdottelua, vaatimista ja luvatta koskemisista.
- Seksuaaliseen tekoon houkuttelemista tai lapsen houkuttelemista seksuaalisiin tarkoituksiin (grooming).

Mitä on seksuaaliväkivalta?

Seksuaaliväkivaltaa on esimerkiksi ilman suostumusta

- Toisen riisuminen
- Sukuelimiin koskeminen tai niihin kajoaminen käsillä, suulla tai millä tahansa kehon osalla tai esineellä tai sukuelimiin koskettamaan vaatimista.
- Kehon aukkoihin tai mihin tahansa kehon osiin koskettaminen sukuelimillä.
- Seksuaaliväkivalta ei edellytä fyysisen väkivallan käyttöä, vaan tapahtuu usein hyväksikäyttämällä uhrin tiedotonta tilaa, manipuloimalla, painostamalla, pelottelemalla, kiristämällä tai muuten uhkailemalla.
- **Seksuaaliväkivalta ei ole seksiä!**

Seksuaaliväkivaltaa tapahtuu kaikenlaisissa kohtaamisissa; kasvokkain, verkossa, puhelimesta, kotona, koulussa, harrastuksissa tai julkisilla paikoilla.

Ketkä voivat kohdata seksuaaliväkivaltaa?

Seksuaaliväkivaltaa voi joutua kokemaan meistä kuka tahansa.

Mikään sukupuoli ei suojaa seksuaaliväkivallalta.

Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat mm.

Lapset ja nuoret

- Sijoitetut lapset ja nuoret
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ihmiset
- Seksityöntekijät
- Vammaiset ihmiset
- Eri yhteyksissä ulkopuolisiksi joutuneet, ulos suljetut ja itsensä yksinäiseksi tuntevat.
- Kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvat (ml. erilaiset suljetut yhteisöt)
- Paperittomat
- Ihmiskaupan uhrin

Poikien kohtaama seksuaaliväkivalta jää usein pimentoon!

Miten seksuaaliväkivalta meihin vaikuttaa?

Seksuaaliväkivalta on kokonaisvaltaisesti haavoittavaa

- Vaikutukset aina **yksilöllisiä**.
- Se voi muuttaa kokijan mieltä, tunteita, fysiologiaa, jopa kokemusta maailmasta ja ihmisistä.
- Järkyttää ja rikkoo ihmisen perusturvallisuuden tunnetta ja luottamusta elämään.
- Voi virittää hermostomme kohtaamaan vaaroja kaikkialla
- Voi katkaista yhteyden itseän ja toisiin, eristää, mikään ei tunnu miltään...
- Aiheuttaa häpeää, syyllisyyttä, pelkoa ja omanarvontunteen heikkenemistä.
- Vahingoittaa oman elämänhallinnan tunnetta.
- Aiheuttaa osalle pitkäkestoisia mielenterveydenhäiriötä

Välttämisoireet

Pyrkimys välttää kaikin keinoin epämiellyttäviä ajatuksia, tunteita tai tilanteita

- Tunteiden välttelyä → itsensä kiireisenä pitäminen
- Traumaattiseen kokemukseen liittyvien paikkojen, ihmisten tai toimintojen välttelyä → elinpiirin, toimintojen tai ihmissuhteiden kaventumista
- Päihteiden käyttöä (itse lääkintä)
- Syömishäiriöitä
- Keskittymisvaikeuksia
- Itsetuhoisuutta, esimerkiksi viiltelyä

Mieleen tunkeutumiseen liittyvät oireet

- Takaumat
- Unihäiriöt, painajaisunet
- Aistiharhat, harhaluulot, kuvitelmat
- Ahdistusreaktiot, paniikin tunne uhkaavasta vaarasta
- Lamautuminen, halu paeta
- Vireystilan säätelyn vaikeuksia (yli- tai alivireystila)

Somaattiset oireet

- Kiputiloja ja fyysisiä vammoja
- Seksitaudit
- Ei-toivottu raskaus
- Gynekologiset vaivat

Muita oireita

- Itsetunnon, itsetuottamuksen ja tunteiden säätelyn ongelmia
- Mielialahäiriöitä
- Itsetuhoisuutta, esimerkiksi viiltelyä
- Elämänhallinnan katoamista ja työkyvyttömyyttä
- Ongelmia ihmissuhteissa, vaikeutta luottaa toisiin
- Seksuaalielämän vaikeuksia
- Traumaperäinen stressioireyhtymä PTSD

Jokaisen kokemus ja kokemat oireet ovat yksilöllisiä ja sellaisenaan valideja.

Jokaisella on oikeus apuun ja tukeen!

- Sillä, kuka tekee, mitä tekee ja minkä ikäisenä seksuaaliväkivaltaa on joutunut kokemaan, on vaikutusta väkivallan aiheuttaman vahingon laatuun ja siitä toipumiseen.
- Myös sillä on merkitystä kuinka nopeasti saa apua.
- Hoitamattomana seksuaaliväkivallan vaikutukset ovat yksilölle pahimmillaan invalidisoivia ja elämää rajoittavia.
- Nuoren oireet, reaktiot ja käytös ovat tapahtuneen näkökulmasta tarkoituksenmukaisia. Ne ovat puolustusreaktioita äärimmäisen sietämättömään tilanteeseen.
- Nuori tarvitsee aikaa ja aikuisten (ammattilaisten) pitkäjänteistä ja aloitteellista toimintaa tukeen kutsumiselle.

Seksuaaliväkivallan kokemuksesta toipumiseen on jokaisella oikeus saada apua ja tukea!

Lähteet:

Nuoren seksuaaliväkivaltaa kokeneen kohtaaminen ja auttaminen – opas nuoren kanssa työskenteleville, Loisto setlementin seksuaaliväkivaltatyö (opasta päivitetään parhaillaan)

www.seksuaalivakivalta.fi

Pertti Hakkarainen, HUS Seri-tukikeskus koulutukset vuosina 2017-2022

[Barnahus- Tietopaketti ammattilaisille](#)

[Istanbulin sopimus](#)

[Lanzatotten sopimus](#)

Kiitos!

seksuaalivakivaltatyo@loistosetlementti.fi

Ig: tietoaatukeatoivoa

www.loistosetlementti.fi

www.tyttöjentalo.fi

www.poikientalo.fi

#kohtaaminenmuuttaamaailmaa